

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația:
CLUJ,
Strada Iuliu Maniu Nr. 36

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Abonament: 150 Lei la an

Redactor responsabil:
Dr. SEBASTIAN STANCA
Telefon 13—74

TINERETUL ȘI BISERICA

După lungi și grele sbuciumări de veacuri ale neamului nostru, azi — când suflul de viață liberă svâcnește în lung și lat, sunt mii și mii de recerințe, cari așteaptă o grabnică rezolvare, care să desăvârșească regenerarea noastră sufletească și de consolidarea neamului. Mijloacele pentru ajungerea acestui scop sunt multe. Chemarea la muncă răsună înolin și se ivesc mereu oameni, în sufletul cărora acest dor plămădindu-se, se revarsă în păturile poporului. Dar — durere — el este adese aramă sunătoare, deși este chestiune, căreia trebuie să se dedice fiecare Român.

Și cari sunt elementele, pe cari le reclamă necesitățile actuale cu mai multă stăruință? Fără îndoială că tineretul. Bătrânii sunt eroii, a căror pildă sădindu-se în sufletele tinere, aceste se vor umplea de picuri de elan și însuflețire. Aceștia sunt ostașii trecutului armați cu pavăza credinței, pe care ne-o transmit noauă tinerilor și pe cari nesocotindu-i, cu siguranță vom cădea.

Armele în lupta pentru întronarea cinstei și a adevărului, ni-le oferă din belșug sfânta Evanghelie. Dar glasul ei cu greu străbate în sufletele împietrite ale acelor, cari nu vor să-l asculte și să-l înțeleagă. Cei ce răstălmăcesc chemarea clopotelor bisericii, într'o chemare la distracții ușurate și adeseori distrugătoare, nu vor oferi garanța de a fi luptători în oștirea Mântuitorului. Cum va trona cinstea și dorul spre o muncă edificatoare, când parcul, strada băjbăie de tineret, atunci când metalica vibrație a clopotului bisericii din deal, spune lumii că e ziua Domnului. Sunetul este același, ca și în trecut, dar

sufletele sunt altele. Sunt suflete din cari frazeologia, care caracterizează timpurile actuale în toate domeniile, a izgonit sâmburele credinței, zămislit cu atâta sfințenie de mama iubitoare. Copilul care ieri fiind sub scutul mamei, se ruga și cerceta regulat lăcașul părintelui ceresc — azi când este la adăpostul „științei“ și se crede în stare, să deslege enigmatul vieții și a morții, află „inutil“ a trece pragul bisericii.

Ispita noutăților banale și a distracțiilor ușoare îl scoate în străzile orașului depărtându-l de biserică, în care poate — în acele momente mama lui se roagă lui Dumnezeu ca să ajute fiului ei dus la învățătură. Și — durere — numărul acestora în rândurile tineretului este destul de mare. Oameni, cari din cărți greșit înțelese și din cunoștințe înmagazinate fără critică serioasă lasă să se încuibe în sufletele lor indiferentismul față de învățăturile bisericii, ridiculizând și făcând glume pe socoteala colegilor, cari țin încă la biserică și învățăturile ei.

Aceștia vor fi oare luptătorii viitorului? Ei vor fi îndrumătorii generațiilor de mâine? Ei vor făuri oare legi pentru un neam născut și crescut în legile întemeiate de Isus?

Nu. Ei sunt ingrații cari calcă în picioare ceea-ce neamul are mai scump, mai sublim, biserică și credință. Nesocotesc o convingere care atât în sufletele voivozilor descălecători de țară cât și a dorobanțului crescut la coarnele plugului, a trăit aievea și au născut fapte mărețe.

Câți nu sunt azi din acest soi de oameni cari propagă învățături opuse sfintei Scripturi și Bisericii. Cu câtă încăpăținare copilărească persistă în opiniunile greșite și complet falșificate ale măestrilor lor.

Din acești tineri se va forma aceea e-tapă de oameni, cari în loc să se îndeletnicească cu săvârșirea binelui, pe care îl propovăduiesc sfintele învățături, se fac robi ai bunătăților trecătoare. Mijloacele prin cari vor căuta să-și satisfacă această dorință efemeră, vor fi departe de cele dictate de sfânta Evanghelie. E și firesc pentru că atunci când sufletul era însetat de învățatură, nu au căutat a se adăpa din izvorul nesecat, — din cuvintele Mântuitorului.

Mila, care mângăie și alină, dragostea care zidește, le sunt necunoscute, pentru că nici nu le-au căutat. Sunt sumeți, încrezuți, li-se potrivesc cuvintele Sf. Apostol Pavel: „Știința sumeștește, pe când dragostea zidește“.

Vedem adeseori din activitatea diferitelor societăți de tineret, așa numite „culturale“ cari coboară din olimpul științei în mijlocul poporului, nu pentru a corespunde menirii lor, ci pentru a arata lumii din provincie ultima modă și dexteritatea în executarea unui „Schimny“ sau „Tango“.

Din toate acestea rezultă marea necesitate ca activitatea tineretului se fie îndrumată de spiritul credinței și a tradițiilor noastre. Prin ce ne-am putea oare afirma ca fii ai bisericii când faptele noastre nu dovedesc aceasta și când învățăturile ei nu am căutat să le pătrundem? Câți dintre tineri cunosc oare sfânta Scriptură? Și totuși o atacă fără să o fi cetit măcar.

Biserica nu este contrară îndeletnicirilor filosofice și nici cercetărilor științifice. Dar — să nu uităm că cea mai înaltă filosofie este Sfânta Scriptură, iar știința descopere adevăruri din lucrurile create de Dumnezeu. Având cineva aceste gânduri — se va putea apropia de orice doctrină și orice filosofie. Ea nu-l va răpi pentru-că în sufletul lui va avea pavăza credinței, în fața căreia orice atac din domeniul gândirii rămâne neputincios. Sufletul în care este sălășluit Christos se va ridica la înălțimi, unde rațiunea lipsită de credință nu va ajunge nici când. Ea va rămânea în umbra morții și în întunec, iar cel ce crede se va lumina, pentru-că Christos este lumina lumii.

Mihail Grecu.

Prin Dobrogea de Sud

I.

Cernavoda, Constanța.

Trenul alunecă pe câmpia Bărăganului ca pe o masă întinsă și încărcată de bucate. Dincolo de Fetești însă decorul de spice se pierde în bălți și zăvoaie, cari îți vestesc totodată și sfârșitul mănosului șes muntean. Dar înainte de a trece în apropiata cetate a Dobrogei, faci cunoștință cu două creațiuni mărețe, una a naturii — Dunărea cu balta ei — și alta a omului — podul dela Cernavoda. Cea dintâi e despletită aci în două șuvițe mari, una stângă, mai îngustă; *Borcea* și alta mai lată curgând cu vre-o 10 km. mai la dreapta: *Dunărea veche*. Cum treci peste podul Borcei, digul căii ferate taie de-a curmeziș *Balta Ialomiței*, cuprinsă între cele 2 brațe. În apăria nesfârșită înțesată cu plaște băltărețe și pătată cu insule de sălcii abia e loc pentru ceva culturi și pășuni jilave. Berzele, stârcii, bătlanii nu se deranjează de uruitul bivolului de oțel concentrându-și nesupărați atenția asupra peștilor și a broscăriei din strămoșescul lor teren de vânătoare. Lișițele negre înoată în voia lor prin trestiiș, doar rațele se ridică în sbor greoi deasupra apelor . . . Priveliște pasionantă pentru vânător, ca și pentru naturalist, fermecătoare pentru visătorul din fereastra vagonului. Deodată un arc de fontă îți smulge brutal acest tablou dinaintea ochilor. Este al doilea pod ridicat peste balta mai adâncă *Iezeru*. Rămâi uimit de lungimea acestui pod: de 34 ori se ridică și coboară largile arcuri de fier în fața trecătorilor. Deacum ferestrele se împănază treptat cu capete și încep să fie disputate locurile, cari îți asigură o privire din vagon . . . se apropie podul dela Cernavoda. Arcadele lui se văd din depărtare subțiate spre vârf, de-ți aduc aminte de un chipiu de dorobanț. Se vede și inscripția: „Podul Regele Carol I“ și sub ea un lung tunel regulat și drept, încât vezi prin el până dincolo, pe tărmlul înalt și râpos al Dobrogei . . . Un tunet metalic anunță intrarea noastră pe pod. Ceeace părea tunel observi că-i o plasă de tra-

verse metalice dese, înfășurând trenul ca într'o largă și rară mantie. Prin golurile unghiulare ale traverselor îți sclipește în nenumărate întreruperi, la adâncime amețitoare fâșia lată a Dunării vechi. Când tunetul încetează, abia ai timp să observi la malul dobrogean două bronzuri gigantice de dorobanți făcând de santinelă la acest mare monument de fier.

Se cuvine să ne aducem aminte de nașterea acestor construcții, căci ele sunt un titlu de glorie românească. Un mare inginer român, tecucianul *Anghel Saligny*, mort abia de un an, primi la 1887 greaua sarcină de a construi linia ferată Fetești—Cernavoda. Pe aci Dunărea se revărsa primăvara pe o lățime de 15 km. și întreagă această regiune inundabilă trebuia înjugată cu șinc. Apele creșteau uneori cu 8 m., iar Englezii cereau ca podul de peste brațul navigabil — Dunărea veche — să fie atât de înalt, încât orice vas să poată trece pe sub el, chiar pe timpul marilor viituri. La 1895 lucrările au fost terminate: apele regulate, terasamentul clădit, iar podurile construite pe o lungime totală de 4 km. Podul ultim, dela Cernavoda, zidit 5 ani de-a rândul — era pe atunci un monument unic în Europa. Nu numai ca mărime și frumusețe, dar mai ales ca îndrăzneală în construcție: distanța între proptelele de zid era 190 m., ceva nemai pomenit în tehnica de poduri. Mulți specialiști se îndoiau de soliditatea lui, până în ziua inaugurării, 14 Sept. 1895. Atunci, pentru a-l pune la încercare, s'au legat 15 locomotive grele una după alta și acest colos enorm a fost repezit cu o viteză de 80 km. la oră peste spetele nepăsătoare ale uriașului de fier . . . neîncrederea a fost definitiv spulberată, iar mândria națională pe deplin justificată.

Linia Cernavoda—Constanța e cea mai veche din țară, ea a fost construită de Englezi pe vremea stăpânirii turcești, pentru a transporta cerealele Dobrogei la portul dela Küstendje (Constanța). Ea taie Dobrogea în lat și are la Medgidia 2 ramificații, una spre Sud, străbătând Cadrilaterul și alta spre Nord — până la Babadag. Cum înaintezi pe această linie principală piesajele, numirile gărilor, portul

peștriș al oamenilor, îndesirea fesurilor și a vorbelor neînțelese — îți spun, că străbați un colț de țară cu caracter distinct, de o deosebită atracțiune regională. De-odată, spre finea drumului, deslușești niște corăbii plutind pe un nou de azur... Este marea, iar așezarea unde oprim — *Constanța*.

„Perla Mării negre“ — cum i-se zice — nu strălucește dela început. Clădiri de o mediocră valoare arhitectonică se îngrămădesc pe podiș și pe o parte din coborișul spre mare. Ceeace te isbește îndată este habilonia limbilor și a confesiunilor — întâlnită de altfel în orice port mai mare. Și nu te minunezi de graiurile civilizațiilor occidentale, ci te uimește frecvența limbei ungurești și nemțești, prin ateliere, la barbier, la volanul automobilelor, în restaurante etc. Biserici multe și felurite fac mărturie de puterea deosebită a confesiunilor. Merită atențiune deosebită pe lângă catedrala ortodoxă, biserica grecească și geamia curățică — din centru — a turcilor. Spre țârm orașul e din ce în ce mai frumos. Sucursalele băncilor mari, consulatele, hotelurile și clădirile publice de pe aci asigură o înfățișare modernă orașului. Iată în fața primăriei statua gânditoare a poetului Ovidiu, surghiunit în *Tomis*, vechiul temei al Constanței actuale. Primăria cultivă în juru-i plante din regiuni toride — poate ca o postumă consolare poetului, care cât a trăit pe aci, se tânguia cu disperare de cruzimea gerului pontic. Dar monumentele omenești le privești pripit, căci nerăbdarea te duce spre mare.

Iată și nesfârșita-i oglindă cu marginile sparte în cioburi și mărgăritare de stâncile țărmlui. Grămezi de apă dau ritmic năvală asupra malului colțuros și se frâng în mii și mii de sdrențuiri sonore . . . în clipa următoare apele se retrag greoaie, iar crăbușorii uitați pe uscat caută cu îngrijorare ascunzișurile din stânci. Dar în depărtare crețele mării se netezesc și pânza vântată a apei se îngemânează cu cerul furișându-ți în suflet misterul nemărginirii. Și în fața acestei nemărginiri un lăcaș al deșertăciunii: casinoul. Clădirea frumoasă de pe stânca bătută de valuri îți încântă privirea și ti-o întunecă prin numărul sinuci-

gașilor ce-i produce . . . Trecând de a lungul înaltelor diguri de piatră, admirăm curioasele draperii de spume ce răsar o clipă din plesnetul valului pe prizmele de beton. Ne întoarcem spre port. Hamali pe jumătate goi încarcă făina, alții descarcă. Uzina celor trei silozuri (câte 7 etaje) destinate înmagazinării și îngrijirii cerealelor — uruie într'una. Vagoane se umplu și se deșartă în câteva minute. Portul Constanței e specializat însă pentru petrol, care constituie 80% din exportul lui total. Zeci de cisterne uriașe arată cantitatea mare de petrol, care vine prin conducte speciale tocmai dela Cămpina. Există o stație și un cheiu special al petrolului. Elegantele vapoare ale serviciului maritim român deservesc traficul de călători cu Orientul, iar transatlanticele societății grecești „Embiricos“ fac din 1921 drumul Constanța—New-York.*) Portul în actuala lui înfățișare este construit în bună parte de acelaș inginer, care a ridicat și podul dela Cernavoda. — Dar astăzi portul Constanței nu ne mai corespunde. Nu mai departe în 1922 nu a fost în stare să primească stocul de cereale transportate de anemica noastră cale ferată. Reculegerea drumurilor noastre de fier e iminentă și atunci Constanța va fi un plămân prea mic pentru robustul nostru aparat circulator. De altfel porturile mari niciodată nu sunt terminate. Viitorul portului nostru maritim e garantat prin producția progresivă economică a țării pe de o parte și prin situația bună a Constanței pe de alta. El e construit pe ape foarte adânci (8 m. la cheiu!) și pe punctul maritim cel mai apropiat de capitala țării. Firește progresul Constanței și a căilor ferate se condiționează reciproc, deoarece un port nu-i decât o stațiune de distribuție în o rețea de transporturi.

E curios cum ceva mai la nord de țărmul stâncos al Constanței găsim dintr'odată un țărm mai slab, ușor sfărâmat de apă. Aci e plaja de nisip fin și molatec dela Mamaia — lungă de 10 km. și lată de 200 m. — loc de recreație și

vindecare pentru mii de vizitatori, cari locuiesc în Constanța și vin zilnic la aceste băi de mare cu un tren local.

Emil Pop

In cauza sectelor

Ministerul cultelor ne aduce la cunoștință decisiunea sa de sub Nr. 5734 spre orientare tuturor preoților:

„În timpul din urmă am constatat că diferite secte religioase a căror doctrină și practică religioasă nu întrunesc condițiile art. 22 din constituție, țin adunări clandestine, iar pe de altă parte induc în eroare autoritățile înfățișându-se ca adventiste și baptiste, spunând că sunt admise prin ordinele de până acum ale Ministerului Cultelor și Artelor.

Am constatat că deși acele secte au fost oprite prin diferite ordine ale Ministerului, ele nu încetează a se întruni pentru a propaga doctrina lor periculoasă pentru Stat și a defăima bisericile recunoscute.

Deși acest Minister, a dat mai multe ordine circulare în materie de secte religioase, pentru orientarea autorităților publice și a celor interesați, am cuprins în o nouă deciziune toate dispozițiunile în vigoare referitoare la sectele religioase. Din cuprinsul acestei deciziuni rezultă că chiar și adventiștilor de ziua a 7-a și baptiștilor le recunoaștem numai drepturile și libertățile pe cari Constituția le acordă asociațiilor religioase. Libertatea ce li-s'a acordat până acum și li se acordă prin deciziunea de mai sus nu înseamnă recunoașterea lor ca culte organizate; în privința aceasta rămâne să se hotărască abia după votarea legii regimului general al cultelor, căci articolul 22 din Constituție dispune ca raporturile dintre diferitele culte și Stat se vor stabili prin lege.

Prezenta deciziune stabilește două categorii de asociații religioase: Asociațiuni cu desăvârșire oprite și asociațiuni admise.

Prin urmare decidem următoarele cu privire la asociațiile de caracter religios:

Art. 1. — Sunt cu desăvârșire oprite următoarele asociațiuni cu caracter religios (secte religioase): 1. Nazarenii (Pocăiții),

*) În timpul din urmă — după războiul turcesc-grecesc aceste curse transatlantice au suferit mari pierderi.

2. Asociația internațională a studenților în Biblie (Mileniștii), 2. Adventiștii reformiști, 4. Secerătorii, 5. Penticostaliștii, 6, Inocențiștii, întrucât doctrinele pe cari le propagă sunt de natură a aduce atingerea legilor și instituțiilor Statului și prin practicile lor contravin ordinii publice.

Art. 2. — Asociațiunile baptiste și adventiste de ziua a șaptea rămân a se bucura de drepturile și libertățile pe cari Constituția le acordă asociațiilor în genere.

Totuș pentru a se evita orice neînțelegeri cu autoritățile chemate a supraveghea și controla aceste asociațiuni, se vor avea în vedere următoarele condițiuni:

a) Predicatorii, a căror nume vor fi aduse la cunoștința autorităților administrative locale, să fie cetățeni români, să se bucure de plenitudinea drepturilor cetățenești și să nu fi fost condamnați prin sentință definitivă pentru vreo crimă sau delict.

b) Adunările religioase, să se țină numai în casele destinate acestui scop și anunțate ca atare autorităților administrative locale.

c) Serviciile religioase cari prin natura lor trebuiesc săvârșite în afară de casele de rugăciuni se vor face cu observarea strictă a dispozițiilor legilor și regulamentelor pentru ordinea publică, evitându-se orice acte ce ar putea aduce vreo jignire bisericilor recunoscute sau ar constitui demonstrațiuni împotriva acestora.

d) Prozelitismul, turburând pacea și liniștea cetățenilor, este cu desăvârșire oprit.

e) Congresele asociațiilor amintite se vor putea ține numai cu aprobarea Ministerului de Interne, după avizul prealabil al Ministerului Cultelor și Artelor.

f) În mod provizoriu, până va înceta propaganda împotriva introducerii calendarului îndreptat, predicatorii vor funcționa numai în localitatea de domiciliu.

Art. 3. — Toate dispozițiunile anterioare contrarii acestei deciziuni sunt și rămân abrogate.

Art. 4. — Domnul Director General al Cultelor este însărcinat cu executarea prezentei deciziuni.

Ministru

Al. Lapedatu.

Sfințirea bisericii din Valea Bulzului

Ziua de 15 August a. c. a fost pentru credincioșii bisericii noastre ort. rom. zi de adânc simțită bucurie și înălțare sufletească.

Jerfind cu drag suma de peste 80.000 Lei, acești buni creștini în număr de abia 430 suflete, și-au reparat din temelie lăcașul lor de închinare.

În ziua Adormirii Maicii Domnului s'a săvârșit actul sfințirii prin P. On. domn protopop al Abrudului Petru Popoviciu, asistat de preoțimea cercului religios II. din Zlatna și jur. La masa oferită din partea consiliului parohial, din inițiativa călduros adresată de dl pretor al plasei Ighiu Dr. Virgil Radeș, s'a inițiat o colectă în favoarea bisericii, la care a contribuit cu o rară dărnicie cei prezenți și anume:

„Isvorul“ institut de credit din Zlatna 5000 lei, Petru Țibea 2000 lei, Daniil Roșu ing. silvic, Iuliu V. Albin proprietar, Dr. Ioan Pop deputat și Societ. minieră „Sft. Maria Baia Acră“ câte 1000 lei, Dr. Virgil Radeș pretor, Eugen Schweiger dir. min., Dr. Ioan Moldovan adv. în Mediaș, Dr. Candin David adv. Abrud, Ioan Fodorean sen. preot, Victor Lajos ing., Ing. Vodok, Traian Baciuc comerciant, câte 500 lei, Ioan Cizmaș com. 400 lei, Nic. Greavu com., Ioan Cristea croitor, Alex. Fărcășan notar, Nic. Vasilie, Emanuil Scrobote înv., Loc. min. „Breaza“ și Parteniu Duca dir. școl. câte 300 lei. Gheorghe Petringenar, Ludovic Folberth, Aron Dongaciu câte 220 lei, Ion P. Păcurar protopop, Iosif Magda preot, Ludovic Giurca, Amos Opriș preot, Petru Paul preot, Ștefan Nicola preot, Nicodim Popescu com., Ovidiu Albin funcț., Toma Szegedi farmacist, Gh. Popescu preot, Basil Popescu com., Alexe Câmpăan, Teodor Mihailescu ing., Adolf Scribanovici ing., Iacob Domșa preot, Iosif Domșa prof., Ioan Lőzing director, N. Rusescu director, Dr. Ioan Recc medic, câte 200 lei. Ioan Gruzda preot ref. și Gh. Magda câte 160 lei. Daniil Renk 150 lei, Ioan Iancu croitor, Andrei Gherman com., N. Bucșa perc. și Titu Domșa câte 140 lei, Ștefan Vin-

țan primar 120 lei, Dr. Candin Pop, Dr. Dominic Medrea medic, Dr. Țeposu medic, Nic. Olar, L. Lakatos perc., Bagi Rudolf câte 100 lei.

În numele fiilor mei sufletești aduc tuturor marinimoșilor donatori și pe această cale cele mai sincere mulțumiri.

Valea-Bulzului la 24 August 1926.

Ioan Fodorean,
preot.

Cuvântul iubitorului de oameni

de Nichifor Crainic

Există permanent în popor nevoia de a citi lucruri religioase. Ea nu se formulează în petiții către cei de sus — norodul nu știe să ceară — dar se poate constata ori unde și ori când. Ce sunt oare Vămile Văzduhului, Epistoliile, Visurile Maicii Domnului, Minunile Sf. Sisoe și toate celelalte fantasmagorii întunecate, dacă nu mărturiile istorice ale acestor nevoi permanente? De atâtea ori, în copilărie, trebuia să citesc într-o seară, din scoarță în scoarță Epistolia „cea eșită dintr-o piatră căzută din cer, pe care cine-o începe și n'o isprăvește, moare.“ Și mi-aduc aminte și azi de ochii holbați de spaimă ai celor ce ascultau grozăviile din ea. Să nu uităm: când o carte trece drept sfântă, poporul îi crede orbește și litera. Și nu e păcat ca și sufletește să se mai speculeze încă credulitatea bunului și îndureratului naiv? De ce să nu punem în loc realitatea Evangheliei, clară și mântuitoare? Considerăm oare ca o profanare popularizarea ei? Dumnezeuirea ei o interzice minților nepregătite prin studii?

Dar noi am înțeles cu totul greșit lucrurile sfinte, în deosebi ale Scripturii. Nu ceia ce e pus de-o parte și ferit e sfânt ci ceia ce atrage de partea sa, mântuind Sfințenia ori cui n'are valoare pentru omnirea de cât în măsura în care își probează efectele sănătoase în mijlocul ei. Deosebit a fost Hristos, dar n'a stat de-o parte. Sfântul Sfinților se cobora în gloatele umiliților, ale ticăloșilor și ale tuturor mânjiților lumii și le vorbea cu inimă de frate. Se profana prin aceasta ființa lui,

ori ea iradia unde luminătoare? Sfințenia purifică și, când ea există, toată tăria pă-mântului n'ar putea prihăni o rază din aureola ei. Noi înfășurăm în giulgiuri scumpe și'n pietre rare Cuvântul lui Hristos, îl păstrăm deosebit în taina altarului și numai la zilele roșii din calendar îl scoatem în fața poporului. Constrângem puterea lui de viață la o funcție de moaște. Căci, fără să ne dăm seama, noi închidem gura lui Hristos. Și el, vrea să vorbească necontentit! Nu, cu nici un chip nu-l vom putea preamări, decât atunci când vom aduce pururea lângă oameni, Cuvântul iubitorului de oameni.

Cel dintâi student român la Roma

Cu prilejul sărbărilor aranjate în anul acesta de liceul romano-catolic din Alba-Iulia a descoperit marele filoromân profesorul Dr. Bitay Árpád din Cluj în arhiva acelui liceu urmele unui student român cu numele Gheorghe Buitu, care a murit la Roma în 1635.

Prin liceul acesta au trecut în curs de 130 ani până la 1918 vre-o 6000 elevi români. Puțini dintre ei au putut străbate prin toate clasele fiind suprimați din bună vreme în clasele inferioare.

Între cei mai vechi elevi a fost și acest Gheorghe Buitu. De loc de lângă Caransebeș, orfan de amândoi părinții a aflat adăpost la călugărul franciscan Szentandrás István, care era preot în sat pe la 1571—1630. Băiatul se vede că era deștept căci preotul l-a purtat la școală în Alba-Iulia, de aici a trecut la Viena și în urmă la trimis la Roma. Dl Bitay amintește că Buitu a tradus în românește catechismul lui Petru Canisius. A murit de tinăr la 1635.

Prin urmare el ar fi să fie cel dintâi român care cu 150 ani înaintea lui Maior, Șincai, și Micu a studiat la Roma.

ȘTIRI

Salarizarea preoției. Ministerul cultelor a fixat salarele ideale (aur) după următoarea chee: Preoții doctori sau licențiați Lei 200, preoții seminar gr. II. cu studii superioare ordinare Lei 150, preoții seminar gr. I. cualificație inferioară Lei 72, cântăreț I. Lei 60, Cântăreț II. Lei 50, paraclisier Lei 35 pe lună. Pentru preoți se va socoti gradațiile de 20 procente la 10 ani. Cântăreților și paraclisierilor nu li se vor socoti gradații.

O pildă frumoasă. O seamă de preoți și învățători din județul Roman s'a socotit că a sosit timpul să-și dea mâna și înfrățescă unire să muncească în ogorul înțelenit al culturii neamului. În ziua de 20 August ei au ținut o frumoasă adunare la Roman, luând parte aproape 500 de preoți, învățători și învățătoare. În fiecare sat sunt doi oameni umiliți și săraci, cari trăiesc în cea mai apropiată vecinătate cu mulțimea poporului, doi oameni, cari peară pe umerii lor viitorul acestui neam și a țării. Aceștia sunt preotul și învățătorul, cari, ar trebui să muncească mână în mână, întărindu-se unul pe altul, ajutându-se și mângâindu-se. Adunarea a adus următoarele hotărâri: 1. Să se alcătuiască o societate a preoților și învățătorilor. 2. Să se clădească la Roman un cămin de găzduire pentru preoți și învățători. 3. Tipărirea unei gazete cu învățături pentru săteni. S'a alcătuit și un comitet care să împace orice neînțelegi s'ar ivi între vreun preot și învățător. Preoții și învățătorii din județul Roman au dat o pildă frumoasă, care, ar fi bine să fie urmată de preoții și învățătorii tuturor județelor românești.

Târg. Din comuna Ozun ni-se scrie că Ministerul de interne a aprobat o nouă zi de târg de țară pe ziua de Miercuri și Joi după 1 Septemvrie a fiecărui an. Venitul acestui târg este exclusiv al bisericii ortodoxe din această comună.

Cine poartă vina războiului. Comitetul congresului bisericesc mondial dela Geneva a deliberat asupra chestiunii vinovaților marelui război. Delegatul francez Mounier a declarat, că vina de a fi deslănțuit războiului mondial nu se poate atribui unui singur popor, ci ea privește pe toate acele popoare, care n'au știut să-l împiedice. O anumită răspundere cade și asupra bisericii, care n'a lucrat destul de energic pentru menținerea păcii. Marea chestiune a vinovaților de război trebuie adusă înaintea unui for internațional de

arbitraj. Reprezentanții Austriei și ai Germaniei au cerut de asemenea un arbitraj. Un delegat al Austriei a declarat că cea mai mare vină o are împăratul Austro-Ungariei și guvernul de atunci, căci n'au dat ascultare glasurilor bisericii și populațiunii ținuturilor austriace.

„Unirea“ spune odată adevărul. În Nr. 30 „Unirea“ dela Blaj scrie: „preoții români, au făcut în rând cu enoriașii lor robota domnilor de pământ. Au suferit hula și batjocura stăpânilor străini, hrana lor a fost: bătaii și lanțuri; băutura lacrimile suferinței și lăcașul lor temnița“. A uitat însă „Unirea“ să facă și o mică distincție. Preoții de cari vorbește au fost cei ortodocși, deoarece preoții uniți s'au înfruptat și bucurat totdeauna de favoruri excepționale din partea Habsburgilor iezuți.

Adunarea generala a „Astrei“, se va ține în anul acesta în orașul Zălau, în zilele de 12—14 Septembrie. Conferențieri de seamă (dnii Gh. Bogdan-Duică, Alex. Lapedatu, Șt. Ciobanu, dr. V. Ilea) vor vorbi intelectualilor și țărănimii. O piesă teatrală, un concert, o expoziție de copii vor completa ședințele adunării. Va fi și un pelegrinaj la mormântul lui Simeon Bărnuț, precum și ridicarea unei troițe pe câmpul dela Guruslău.

Din Rohia. Despre sfințirea mănăstirii din Rohia am primit un al doilea raport din care extragem următoarele: În comuna Rohia pe lângă noua mănăstire, mai este și o biserică mare de piatră de o rară frumusețe, un cămin cultural deși modest dar primul și singurul în acest ținut, o școală frumoasă cu doi învățători, iar mijlocul comunei îl mai decorează monumentul ridicat în amintirea eroilor căzuți pe câmpul de luptă. Aceste și alte lucruri bune din această comună o fac, ca, deși n'are mai mulți locuitori de 1000, să fie una dintre comunele fruntașe ale ținutului. Fericit *preotul*, care după o păstorire de 26 ani poate reprivi la un atare rezultat al muncii sale! Fericit *poporul*, care are atari conducători. Fericită *Țara*, care se poate mândri cu atari comune înzestrate cu tot ce pot produce bunii creștini și patrioții devotați.

Episcopul Zdravetz din Ungaria, care fusese amestecat în falsificarea francilor francezi a fost delăturat din postul de episcop militar cu toată că în procesul falsificatorilor el a fost achitat. În locul lui a fost numit un călugăr franciscan.

Pentru îmbunătățirea rasei animalelor. Ministerul de agricultură a cerut consilierilor agricoli, în vederea aplicării dispozițiilor legii pentru creșterea și îmbunătățirea animalelor, să recomande câte un crescător de animale, care împreună cu medicul veterinar și pretorul să formeze comisia de experți din fiecare plasă.

O pedeapsă nedreaptă. În Turcia s'a pertractat dăunăzi procesul celor patru mari bărbați de stat, cari au fost inițiatorii unui nou curent de refacere radicală a țării. Sub motivul agitației revoluționare au fost condamnați la moarte: Djavid Bey, fost ministru de finanțe, doctorul Nazim, fost ministru de instrucție, Hilmi, fost deputat de Ardehan și Nail Bey, fost secretar general al partidului unionist. Alți patru au fost condamnați la muncă silnică pe viață.

Bulgaria a răspuns. Tronul răspunsului guvernului bulgar la nota colectivă a statelor vecine este amical, deci nu e destul de sincer. Guvernul bulgar explică punctul său de vedere asupra mișcării comitațiilor și în chestiunea închiderii granițelor. Asigură statele vecine, că Bulgaria este gata să contribuie în modul cel mai larg la menținerea păcii în Balcani. Bulgaria dorește, ca Marile Puteri să stea departe de litigiul în chestiune și este contra aducerii acestuia înaintea Ligei Națiunilor; se declară însă gata să accepte un arbitraj, dacă acest lucru ar fi dorit de partea cealaltă.

Revoluție în Grecia. Dela Atena sosesc știri despre o revoluție care s'a pornit pentru răsturnarea lui Pangalos, președintele și primul ministru al țării. Revoluția s'a făcut fără vărsare de sânge și a fost condusă de generalul Kondilis, care a îndreptat un cuvânt către armată și popor, chemându-l la luptă pentru libertate. Președinte al Greciei a fost ales iarăși Konduriotis, care a ordonat arestarea la Pangalos. Acesta nu se afla acasă, ci la băile din orașelul Spetzes. Auzând despre izbucnirea revoluției, Pangalos a fugit, dar a fost prins și va fi judecat de un consiliu de război.

În Mexico. Episcopii catolici au făcut o adresă către președintele republicii, în care cereau suspendarea legilor bisericesti până când Parlamentul va decide dacă noul regim nu poate fi modificat. Președintele Calles a răspuns că această dorință nu poate fi satisfăcută de oarece el nu are puterea de a modifica prescripțiunile Constituției. De alta parte se anunță, că poliția a arestat 50 persoane, inculcate de-a fi participat la un complot militar, care urmărea să provoace o răscoală, în proporții mari, împotriva politicei reli-

gioase a guvernului. Vaticanul a rugat pe dl Calles să fie intermediar în conflictul cu biserica, Calles a refuzat, declarând că aceasta e o problemă pur mexicană internă.

Un nou așezământ în Cluj. Duminică în 5 Sept. se pune peatra fundamentală la căminul de ucenici din str. Moșilor în Cluj. La acest act festiv va lua parte și dl Ministru al Muncii Trancu Iași. După ce se știe că industria și comerțul este încă în mâinile străinilor atragem din nou atențiunea preoțimei noastre să indemne tineretul dela sate să îmbrățișeze aceste cariere ca să putem crea și noi în viitorul apropiat clasa aceasta indispensabilă pentru bunăstarea țării.

Unde duce superstiția. Credințele religioase sunt adesea împreunate, mai ales la păgâni, cu superstițiuni ce au urmări dintre cele mai funeste „Universul“ din 26 Aprilie a. c. ne povestește un fapt foarte curios în această privință. Este vorba de superstiția, în legătură cu așa zisul an „hinoc-uma“ care a pricinuit, anul trecut, în Japonia, sinuciderea a trei sute de fete, toate născute în anul 1905. La Japonezi există anume credința superstițioasă că anul „hinoc-uma“ este un an nefast și că toate femeile născute în acest an sunt sortite să-și nenorocască bărbații. Nu sunt rare cazurile, când tinerii japonezi au stricat logodna, aflând că logodnicile lor sunt născute în anul „hinoc-uma. În ultimul timp, a început să se observe o reacțiune oare care, în legătură cu superstiția anului „hinoc-uma“ — care din fdrice, nu revine decât după o perioadă de 61 — făcând pe multe din fetele născute în acest an să accepte, cu resemare, un celibat perpetuu obligator. De această superstiție grosolană nu sunt scutite nici femeile din clasele sociale cele mai înalte. Astfel, nu de mult, fiica fostului ministru de interne Tokonomai din Tokio a anunțat în public că nu va primi niciodată o ofertă de căsătorie, fiindcă s'a născut în anul fatal. Preferind celibatul, ea a îmbrățișat cariera de învățătoare.

Ciasornice de turn !

Prima fabrică de ciasornice pentru
turnuri de biserici

Proprietar: NICOLAE BOLING

Timișoara-Iosefin, Strada Dozsa Nr. 1.
(lângă fabrica de spirt)

Execută ciasornice pentru biserici, mănăstiri, școale, gări etc. precum și instalații electrice pentru oroloage, în execuție modernă și din cel mai bun material. Reparaturi și transformări ieftin și cu garanție pe mai mulți ani. — Prospecte gratis!

10—12